

Slovníček jmen a pojmů

často používaných v Zenové škole Kwan Um

Bódhidharma – první zenový patriarcha (6. stol. n. l.), který přinesl Buddhovo učení z Indie do Číny

bódhisattva (*bóधि* = moudrost, *sattva* = bytost) – ideál mahajánového buddhismu i zenu, bytost žijící v jednotě a harmonii, která hledá probuzení nejen pro sebe, ale pro všechny cítící bytosti

Buddha („probuzený“) – většinou odkazuje k princovi jménem Siddhárta Gautama, historickému zakladateli buddhismu, který žil v 6. stol. př. n. l. v Indii; jeden ze Tří klenotů

čtyři velké sliby – sliby vyjadřující směr zenové praxe:

Cítících bytostí je bezpočet, slibujeme všechny zachránit.

Sebeklamy jsou ustavičné, slibujeme všechny prohlédnout.

Učení jsou nekonečná, slibujeme všechna poznat.

Buddhova cesta je nepochopitelná, slibujeme jí dosáhnout.

čugpi – dřevěná pomůcka vydávající při úderu o dlaň klapavý zvuk; oznamuje začátek (konec) meditace sezení, chůze či jídla

deset bran – soubor deseti základních typů konganů sestavený korejským zenovým mistrem Seung Sahnem, používaný často při rozhovorech mezi žákem a učitelem

dharma – Buddhovo učení nebo také „pravda“, „cesta“ či „zákon“; v širším smyslu jakékoli učení; jeden ze Tří klenotů

Dži Džang Bosal (sánskr. *Kšítigarbha*) – bódhisattva – průvodce duší zemřelých a také ochránce dětí (zejm. předčasně zemřelých a nenarozených); mantra Dži Džang Bosal bývá zpívána za zemřelé

Dži Do Pop Sa Nim (angl. *JDPSN – Ji Do Peop Sa Nim*) nebo také „mistr dharmy“ – velmi zkušený student zenu, který obdržel od zenového mistra tzv. inka, tedy povolení vyučovat zen pomocí konganů

hapčang – sepnutí rukou v oblasti hrudníku (dlaněmi k sobě) – gesto symbolizující vděčnost, úctu, pokoru

inka – formální povolení od zenového mistra učit zen a vést konganové rozhovory se studenty

JMDD neboli **Jong Meng Džong Džin** (angl. *YMJJ – Yong Maeng Jong Jin*) – intenzivní meditační ústraní trvající zpravidla 2–7 dní a zahrnující každý den 12 a více hodin formální praxe. Součástí JMDD jsou také konganové rozhovory se zenovým mistrem nebo Dži Do Pop Sa Nimem. Název se někdy překládá jako „tygr chystající se ke skoku“, což symbolizuje velké soustředění, bdělou pozornost.

kasa – symbolická replika Buddhových šatů (symbolizuje přijetí buddhistických předpisů), nošená při formální praxi

KATZ! – proslulý zenový břišní výkřik používaný jako výraz odetnutí myšlení v protikladech

kido (*ki* = energie, *do* = cesta) – intenzivní meditace zpěvů

kjolče (angl. *kyolche*) – intenzivní tříměsíční meditační ústraní se zenovými učiteli; v Evropě se koná jednou či dvakrát ročně

kjosaku (jap.; korej. *kjongčchek*) – plochá dřevěná hůl používaná v průběhu meditace sezení jako pomůcka pro masáž ztuhlých zádových svalů

kongan (japon. *kóan*) – jedna z klíčových forem zenového učení; zdánlivě nelogická otázka, kterou učitel klade svému žákovi, aby vyzkoušel jeho mysl

Kwan Um („Vnímat zvuk“) – název mezinárodní zenové školy vycházející z tradice korejského buddhismu, kterou ve 20. století založil zenový mistr Seung Sahn [čti Sungsan]

Kwan Se Um Bosal (sánskr. *Avalókitéšvara*, čín. *Kuan-jin*) – bódhisattva soucitu („Ten, kdo vnímá pláč tohoto světa“); mantra Kwan Seum Bosal bývá zpívána za osoby, které jsou vážně nemocné či se nacházejí v těžké životní situaci

mahájána (*mahájánový buddhismus*) – vedle theravády, vadžrajány a zenu jeden ze čtyř hlavních současných směrů buddhismu (např. v Tibetu, Nepálu, Číně, Mongolsku, Tchajwanu, Japonsku, Koreji, Vietnamu)

mála – korálky na šňůrce nošené na ruce či na krku a používané při opakování mantry nebo počítání poklon

Maňžušří (korej. *Munsu Sari Bosal*) – bódhisattva moudrosti

mantra – zvuk či slova používaná při meditaci k odetnutí myšlení

moktak – rytmický dřevěný nástroj ve tvaru ryby používaný při formální praxi, zejm. při meditaci zpěvů

osvícení (též *probuzení, samádhi*) – dosažení vhledu do podstaty existence, dokonalé porozumění příčině a následku. Osvícený člověk plně dosáhl tohoto okamžiku (tady a teď), a proto rozumí situaci, v níž se nachází, ví, proč se v ní nachází, a co je v této situaci jeho úkolem.

páramitá – ctnost; mahájánový buddhismus rozlišuje šest základních ctností:

dána = štědrost, dávání sebe sama

šíla = mravnost, správné jednání, předpisy

kšánti = trpělivost

virjá = energie, úsilí

dhjána = soustředění, meditace

pradžňá = moudrost, vhled

patriarcha – viz **zenový mistr**

praxe (nebo také **zen, meditace**) – na rozdíl od jiných buddhistických tradic je v zenu kladen velký důraz na zkušenost a jednání, tedy praxi. Tzv. **formální** praxe se ve škole Kwan Um skládá ze čtyř hlavních částí – sezení, zpěvů, poklon a konganů – a jejím smyslem je pomáhat nám rozvíjet naši schopnost soustředit se na „tady a teď“ a dosahovat čisté a jasné mysli. Je to však pouze nástroj, pomůcka – v širším smyslu je meditací vše, co v životě děláme (**neformální** praxe).

předpisy – pět, deset či více slibů vycházejících z buddhistické tradice a vyjadřujících směr zenové praxe (a v širším smyslu i našeho života). Dobrovolným přijetím předpisů dáváme najevo své rozhodnutí pomáhat ostatním a nést plnou odpovědnost za svůj život a své činy.

5 předpisů:

Slibuji, že nevezmu život jiné bytosti.

Slibuji, že se zdržím braní věcí, které mi nepatří.

Slibuji, že se zdržím chování vzešlého z chtivosti.

Slibuji, že se zdržím lhaní.

Slibuji, že se zdržím braní omamných látek za účelem opojení.

10 předpisů – rozvíjí pět předpisů o dalších pět:

Slibuji, že nebudu mluvit o chybách druhých.

Slibuji, že se nebudu nad druhé povyšovat nebo je ponižovat.

Slibuji, že se nebudu řídit chtivostí a budu projevovat štědrost.

Slibuji, že nebudu dávat průchod hněvu a budu usilovat o harmonii.

Slibuji, že nebudu pomlouvat Tři klenoty (Buddhu, dharmu a sanghu).

sál dharmy – meditační místnost

sangha – skupina lidí, kteří se scházejí a praktikují zen nebo jinou formu buddhistické meditace; jeden ze Tří klenotů

sútra – zapsané projevy Buddhy a jeho žáků, ve škole Kwan Um se některé sútry používají při meditaci zpěvů (např. Sútra srdce)

tantien (čín.; japon. *hara*, korej. *tandžon*) – centrum energie nacházející se cca 2 palce pod pupkem, do něž při meditaci zaměřujeme svou pozornost, a tím rozvíjíme svou schopnost soustředění

theraváda (*theravádový buddhismus*) – vedle mahájány, vadžrajány a zenu jeden ze čtyř hlavních současných směrů buddhismu (např. v Thajsku, Laosu, Kambodži, Barmě, na Srí Lance)

transmise – předání dharmy (pověření vyučovat zen)

Tři klenoty – buddha, dharmu a sangha

ústraní (angl. *retreat*) – tiché meditační soustředění spolu s dalšími lidmi či o samotě, které může trvat jeden den i celé měsíce a roky (viz též **JMDD**, **kjolče**)

učitel dharmy – zkušený zenový praktikující, který přijal deset předpisů a pomáhá novým studentům se zenovou praxí

vadžrajána (též *mantrajána* či *cesta manter*) – jeden ze čtyř hlavních buddhistických směrů (praktikovaný zejm. v Tibetu)

zenový mistr – osvícený učitel, který plně dosáhl vhledu do podstaty zenového učení (vhledu do podstaty existence); v Kwan Um jeden z pokračovatelů linie zenového mistra Seung Sahna

zen – dhjána neboli meditace, forma mahájánového buddhismu původně z Číny (čchan), korejsky *son*

Další zdroje informací:

www.vraznezen.org

www.kwanumzeneurope.org

www.kwanumzen.org